

Jakelussa mainituille

29.9.2016

Asia: **VUOKSEN VESIENHOITOALUEEN JA KYMIJOEN–SUOMENLAHDEN
VESIENHOITOALUEEN OHJAUSRYHMIEN YHTEINEN KOKOUS.
PÖYTÄKIRJA**

Aika: Keskiviikko 28.9.2016 klo 9.00–11.30

Paikka: Videoneuvottelu

Läsnä:	Satu Pääkkönen	Uudenmaan ELY-keskus
	Kari Lehtinen	Keski-Suomen ELY-keskus
	Leena Gunnar, pj.	Kaakkois-Suomen ELY-keskus
	Pertti Manninen	Etelä-Savon ELY-keskus
	Juho Kotanen, siht.	Etelä-Savon ELY-keskus
	Matti Sipponen	Pohjois-Savon ELY-keskus
	Paula Mononen	Pohjois-Karjalan ELY-keskus
	Jari Mutanen	Pohjois-Savon ELY-keskus
	Tommi Muilu	Hämeen ELY-keskus
	Mauri Karonen	Uudenmaan ELY-keskus
	Antti Mäntykoski	Uudenmaan ELY-keskus
Poissa:	Pekka Häkkinen	Etelä-Savon ELY-keskus
	Ari Niiranen	Pohjois-Karjalan ELY
	Eeva-Riitta Puomio	Uudenmaan ELY

1. Kokouksen avaus, läsnäolijoiden toteaminen ja järjestäytyminen

Ylijohtaja Leena Gunnar toimii ylijohtaja Pekka Häkkisen estyneenä ollessa kokouksen puheenjohtajana. Puheenjohtaja avasi kokouksen. Todettiin läsnäolijat. Juho Kotanen toimii kokouksen sihteerinä. Kokouksen materiaali löytyy [Taimi-Työtilasta](#).

2. Ohjausryhmien edellisen kokouksen pöytäkirjan 5.4.2016 hyväksyminen

Käytiin läpi ja hyväksyttiin edellisen kokouksen pöytäkirja.

3. Ohjausryhmien asettaminen kolmannelle kaudelle

Todettiin Vuoksen ja Kymijoen-Suomenlahden vesienhoitoalueiden ohjausryhmät toimikaudelle 2016–2018. YM asetti ryhmät kirjeellään 19.5.2016. Käytiin läpi VHA1:na ja VHA2:n ohjausryhmien kokoonpanot. Todettiin, että Markku Marttinen on vaihtanut työnantajaa ja ei ole siten enää VHA1-2-ohjausryhmien kalatalouden edustajana. Tilalle tarvitaan uusi jäsen, jonka MMM:n tulisi nimetä.

4. Vesienhoidon alueelliset yhteistyöryhmät

Yhteistyöryhmät on lähes kaikissa ELYissä perustettu ja työskentely on osin aloitettu. Toimikausi ryhmille on vuoden 2018 loppuun. Käytiin läpi ELY-keskustittain keskeisimmät muutokset ryhmien kokoonpanoihin sekä toimikauden toiminnan painopisteistä. Ryhmien kokoonpanot ovat hyvin pitkälti samankaltaiset kuin aiemmin ja monet jäsenistä ovat olleet mukana jo vuodesta 2005 lähtien. Kalastusalueiden edustusta on joissakin ryhmissä lisätty, jolla pyritään mm. edistämään vesienhoitotoimien toimeenpanoa. Useimmissa YTR:issä kuntien edustus on seutukunnittaisena.

Painopisteinä tulevalle toiminnalle ovat erityisesti toisen kauden toimenpiteiden toteutus, vesienhoidon suunnittelun osalta 1. kuuleminen v. 2018 sekä vesien tilan tavoitteenasettelu. Useissa ELYissä on tiettyjä maantieteellisiä painopistealueita tai –kohteita sekä toimenpidesektoreita (esim. turvetuotanto), jotka ovat tulevallakin kaudella keskeisiä.

Osassa ELYjä yhteistyöryhmien ensimmäiset kokoukset on jo pidetty ja osassa ne pidetään syksyn aikana. Ensimmäisissä kokouksissa käsiteltyjä asioita ovat olleet mm. vesienhoidon yleisesittely ja perusteet (erityisesti uusia jäseniä ajatellen), yhteistyöryhmän tehtävät, paikalliset vesiensuojeluhankkeet ja toimenpiteiden toteutustilanne sekä maakuntauudistuksen vaikutukset. Todettiin, että YM on palkannut uuden projektipäällikön (Jenni Jäänheimo). Hänen tehtävänä on mm. vesienhoidon toimeenpanon edistäminen, hankkeistaminen sekä rahoitus- ja tukiasiat. Hän on lupautunut esittelemään em. asioita YTR-kokouksissa. Todettiin myös, että 1. kokouksissa on paikoin noussut myös tarve pyytää aluehallintovirastoa kertomaan, että miten se ottaa vesienhoidon tarpeet huomioon lupapäätöksiä tehdessä.

5. Vesien- ja merenhoidon tehtävät 2016-17, organisointi, aikataulut ja resurssit

Keskusteltiin aiheista vesienhoitoalueiden ja ELY-keskusten näkökulmasta. Pertti Manninen pohjusti keskustelua.

Valtakunnallisessa organisoinnissa on kaksi perustettavaa ryhmää:

- Vesien- ja merenhoidon seurantaryhmä
 - o ryhmään on sulautettu aiemmat vesienhoidon seurantaryhmä ja merenhoidon suunnittelun yhteistyöryhmä

- Vesien- ja merenhoidon koordinaatioryhmä ja sen alaiset ad hoc –ryhmät
 - o ryhmään on sulautettu aiemmat vesienhoidon koordinaatioryhmä ja merenhoidon suunnittelun asiantuntija- ja toimenpideohjelmatyöryhmät

Edellä mainittuja ryhmiä tukee ns. vesien- ja merenhoidon sihteeristö (YM:n, SYKEN sekä VHA-koordinoivien ELY-keskusten asiantuntijat).

Käytiin keskustelua valtakunnallisista ryhmistä. Toimiaika on niissä asetettu v. 2018 loppuun. Seurantaryhmän kokoamisesta vastaa YM:n Maria Laamanen. Keskusteltiin mm. ryhmien ELY-edustajista sekä sidosryhmien edustajista. Todettiin, että valtakunnallisten ryhmien kokoonpano- ym. asiat ovat vielä keskeneräisiä ja niitä käsiteltäneen 20.10. Y-johtajien kokouksessa.

Lisäksi todettiin YM:n Y-johtajille lähettämä tiedustelu vesi- ja meripääällikkö-verkon perustamisesta. Verkossa olisivat mukana em. asioita käsittelevien yksiköiden päälliköt. Samantyyppisiä ryhmiä on hallinnossa olemassa mm. luonnonsuojelu- tai tulva-asioissa. Minna Torkkeli YM:stä kokoaa ryhmää.

Lisäksi todettiin vesistöseurantojen ohjausryhmä, jonka kokoonpanoa ja tehtäviä ympäristöministeriö valmistele.

Alueellinen organisointi käsittää lakisäätteiset ryhmät:

- Vesienhoitoalueiden ohjausryhmät
- ELY- keskusten yhteistyöryhmät

Edellisten työtä tukevat ja toimivat:

- Vesienhoitoalueiden koordinoitiryhmä (VHA1 ja VHA2)
- Pinta- ja pohjavesien asiantuntijaryhmät
- ELY- keskusten omat ryhmät/tiimit

Käytiin läpi VHA1-2-työjärjestysten muutokset. Vesienhoitoalueilla on tapahtunut henkilömuutoksia ja työjärjestyksiin on täytynyt tehdä muutakin ajantasaisista. Tehtävät ja vastuut sekä kokousmenettelyt ohjaus- ja koordinoitiryhmissä ovat pysyneet pitkälti samoina kuin aiemminkin. Todettiin YM:n nimeämien ohjausryhmien kokoonpanot (ks. pöytäkirjan kohta 3).

Muodollisia asiantuntijaryhmiä ei aseta vaan ne ovat enemmänkin asiantuntijaverkostoja, jotka toimivat nykyisin pitkälti valtakunnallisesti ja tarvittaessa esim. VHA-kohtaisesti. Sovittiin, että verkosto nimeää keskuudestaan VHA1-2:lla yhteiset puheenjohtajat pinta-, pohjavesi- ja rannikkoasiantuntijaverkostosta. Nämä merkitään työjärjestyksiin ja lähetetään myös ohjausryhmille tiedoksi. Sovittiin, että Esko Nylanderilta kysytään, voiko hän olla sekä VHA1:n että VHA2:n pohjavesiverkoston yhteyshenkilö ja siten nimettynä myös VHA1:n koordinoitiryhmässä.

Ohjausryhmä hyväksyi em. keskustelullaan tarkistukset työjärjestyksiin. Työjärjestykset on tallennettu [Taimi-työtilaan yleisiin asiakirjoihin](#).

Todettiin, että sekä ohjaus- että koordinoitiryhmien käytössä on jatkossa [Taimi-työtila](#), johon keskeiset dokumentit tallennetaan.

Käytiin lopuksi läpi vesien- ja merenhoidon tehtävät 2016-2017. Ensi vuoden töiden suunnittelu ja aikataulutus on vielä osin kesken, joten tietojen koostaminen esim. toiminnansuunnittelua varten on ollut haastavaa. Maakuntauudistus (mm. lainsäädännön uudistaminen), prosessikuvaukset, tietojärjestelmien kehitystyö ovat syöneet resursseja varsinaiselta yksityiskohtaisemmalta suunnittelun ohjeistustyöltä. Lisäksi valtakunnallisia vesien- ja merenhoidon ryhmiä ei ole vielä asetettu.

Valtakunnallisten linjausten mukaan suunnittelun alkuvaiheen töitä pyritään keventämään (esim. vesimuodostumien tarkistus ja tyypittely). Merkittävien paineiden arviointia aloitettaneen v. 2017. Merenhoidon 1. kuuleminen pidetään talvella 2017-2018 (tila-arvio, hyvän tilan määritelmä ja ympäristötavoitteet). Keskeisten kysymysten kuuleminen yhdistettynä aikataulun ja työohjelman kanssa tehtäneen kuten 2. suunnittelukaudella ja se ajoittuu todennäköisesti alkuvuodelle 2018. Kuuleminen hoidettaisiin siten ennen uutta maakuntahallintoa. Vesien luokittelu ajoittuu joko vuodelle 2018 tai 2019. Luokittelu on mukana 2. kuulemisvaiheessa kuten edelliselläkin suunnittelukaudella.

6. Vesien- ja merenhoidon kehittäminen ja toimintamalliryhmä

Pertti Manninen ja Mauri Karonen selostivat vesien- ja merenhoidon toimintamalliryhmän tilannetta sekä vesien- ja merenhoitosuunnitelmien laatimiseen liittyvää kehitystyötä vesienhoidon kolmannelle ja merenhoidon toiselle kaudelle. Hankkeessa tehdään ELY:ihin suunniteltu malli mm. aluehallintouudistusta silmällä pitäen. Kohteena ovat vesien- ja merenhoidon asiantuntijat ja avainhenkilöt, ELY-keskusten Y-johtajat, tulevat maakuntien avainhenkilöt sekä ministeriöiden välinen viestintä. Osaprosesseista tehdään tietopaketti, joka antaa kokonaiskuvan vesien- ja merenhoidon tehtäväkokonaisuudesta vastuineen ja aikatakarajoineen. Osaprosesseille tehdään kuvaukset, joissa on esitetty päätarkoitus, tehtävän sisältö ja vastuut, kytkennät muihin prosesseihin sekä aikataulu.

Käytiin läpi myös toimintamallityön palvelukuvauksia, jotka ovat valmistuneet syyskuussa. Palvelukuvausten lisäksi käsiteltävänä ovat asiointilomakkeet, verkkosivut, tiedonohjaus ja mallipohjat.

Palvelujen, asiakasryhmien sekä tavoitetilan polkujen määrittelyn ja toimenpide-ehtotusten laadinnan konsulttityön raportti valmistui kesällä 2016 ja on saatavilla [Taimi-työtilasta](#).

Toimintamallityöskentelyssä ja vesienhoidon kehittämisen sekä hallinnon uudistuksen osalta on syksyllä 2016 ajankohtaista mm:

- vesien- ja merenhoidon prosessikuvausten laadinta (kehittäminen)
- vesienhoidon III kauden ja merenhoidon II kauden organisoinnin tuki
- palvelumuotoilussa tunnistettujen kehittämisehdotusten toimeenpano:

- toimenpide-ehdotusten syöttö jo käynnissä oleviin hankkeisiin (toimenpideohjelmien yksinkertaistaminen, viestinnän kehittäminen)
- hanke-ehdotusten ideointi
- maakuntauudistuksen valmistelun (ml. substanssilainsäädännön muutokset) seuraaminen ja tuki tarvittaessa

Työsarkaa jatkossa (toimintamalliryhmässä tai muualla) on mm.:

- Osallistuminen säädösvalmistelun ja toimeenpanon tukemiseen
- Maakuntauudistukseen liittyvän uusien organisaatioiden yhteistyön valmistelu
- Maakunnan vesitehtävien järjestämiseen liittyvä suunnittelu
- VHS-MHS-palveluiden edellyttämän resursoinnin arviointi ja suunnittelu

Kokouksessa käytiin keskustelua toimintamalleista. Vesienhoidossa tarvitaan sekä hyvät suunnitelmat että vaikuttava toteutus. Toisaalta nähtiin, että suunnittelun tueksi tarvitaan prosessikuvaukset etenkin kun ollaan menossa maakuntahallintoon. Toisaalta maakunnissa painopiste tulee olla vesienhoidon toimenpiteiden toteutuksessa. Laadukas suunnitelma ei ole loppupiste mitä tavoitellaan vaan vesien hyvä tila. Suunnittelun tulee tuottaa lisäarvoa, jotta sillä on paikkansa. Erityisesti toteuttamispuolella nähtiin tärkeänä hyvien kokemusten ja käytäntöjen eteenpäin vieminen ja vesienhoidon toteutuksen tulosten dokumentoiminen. Asiaa tulee miettiä myös asiakkaiden kannalta. Uusissa YTR:issä ovat entistä vahvemmin mukana toimijat kuten esim. kalastusalueet mikä nähtiin hyvänä suuntauksena.

Vesien- ja merenhoidon mallitiekartta on laadittu yhteistyössä SYKEN, ELYjen ja YM:n kanssa. Se kattaa SYKEN mallinnuksen nykytilanteen sekä linjaa SYKEN mallinnus- ja resurssitarpeita ja toisaalta vesien- ja merenhoidon tarpeita pidemmällä aikavälillä. Tiekartta sisältää mallien kehittämisen tiekartan sekä mallien soveltamisen toimintasuunnitelman. Tiekartta löytyy SYKEN [verkkosivuilta](#). Mallien soveltamiseen ja esimerkiksi toimenpiteiden suunnitteluun liittyy keskeisesti mm. uuden valuma-aluejärjestelmän käyttöönotto sekä vesien- ja merenhoitoon liittyvien tietojärjestelmien uudistaminen (ks. pöytäkirjan kohta 8).

Todettiin, että 20.10. mennessä on mahdollista kommentoida uusia Vaikuta vesiin –internetsivuja. Ne on kehitetty OHKE-hankkeessa konsultin, YM:n ja SYKEN kanssa. Sari Laine YM:stä ottaa vastaan kommentteja. Nettisivuja on parannettu mm. ulkoasun ja navigoinnin osalta. OHKE-projekti päättyy vuoden lopussa. Linkki uuteen Vaikuta vesiin –sivustoon:

<http://www.ymparisto.fi/fi-FI/vaikuta-vesiin>

Todettiin YM:n uusi projektipäällikkö Jenni Jäänheimo, joka on jatkossa vesienhoidon toteuttamisen tukena (ks. myös pöytäkirjan kohta 4).

7. Aluehallintouudistuksen tilannekatsaus vesienhoidon näkökulmasta

Puheenjohtaja esitteli aiheesta tilannekatsauksen. Maakuntalakiluonnos on tullut lausunnolle. Luonnoksessa on todettu mm. maakunnan tehtävät, johon myös mm. vesienhoito kuuluu. Varsinaisen substanssilainsäädännön muutokset tullaan tekemään pitkälti ensi kevätkaudella.

YM:n näkemyksen mukaan maakuntia ei sinänsä ohjeisteta vaan ne järjestävät tarvittavan yhteistyön itse. Joissakin ELYissä on erityispiirteitä kuuluminen kahteen maakuntaan. Toivottiin tehtävänjaon muodostamista siten, että kaikkia tehtäviä ei tulisi jokaiseen maakuntaan. Jokainen ELY antaa oman lausuntonsa maakuntalakiluonnoksesta. Yhteisiä asioita tulisi nostaa kuitenkin yhteisesti esiin.

Keskusteltiin aiheesta. Tällä hetkellä maakuntauudistus etenee eri vaiheissa riippuen alueesta. Monissa maakunnissa uudistus on lähdössä liikkeelle ja valmistelutyöryhmiä on joko perustettu tai tullaan perustamaan. Esim. Uudella maalla odotellaan pääkaupunkiseudun erillisratkaisua. Keskusteluyhteydet maakuntaliiton ja AVIn kanssa on kuitenkin käynnissä. Joissakin maakunnissa työryhmiä ei ole perustettu vaan odotellaan toimeksiantoa poliittiselta ohjausryhmältä. Joissakin maakunnissa useita työryhmiä ja osin jo alatyöryhmiä on jo perustettu.

Vesienhoito ei ole noussut toistaiseksi juurikaan esiin keskusteluissa vaan mm. SOTE-asiat ovat olleet päällimmäisinä. Paikoin ei ole vielä tunnistettu, minkä perustettavan alatyöryhmän tehtäviin vesienhoito kuuluisi. Todettiin, että valmisteluorganisaatioissa on paikoin suhteellisen huono vesiasioiden tuntemus lukuun ottamatta ELYn edustusta.

Ohjausryhmä piti tavoitteena, että vesienhoidon osalta maakunnat saataisiin mukaan valuma-alue-alue-alueisiin perustuviin vesienhoitoaluekokonaisuuksiin. Yhteistyökuvio VHA 1 ja 2 kesken on nähty toimivaksi ja sitä tulee voida jatkaa myös tulevissa maakuntaorganisaatioissa. Myöskään kaikkia aihepiiriin liittyviä tehtäviä ei kannata hoitaa jokaisessa maakunnassa kuten ei tehdä nykyäänkään.

Oltiin huolestuneita siitä, miten tulee onnistumaan ennen v. 2019 eläköitymisen rekrytointi vesienhoidon henkilöiden osalta. Tyhjä virat eivät siirry tuleviin maakuntaorganisaatioihin. Olisi syytä pystyä hoitamaan välttämättömät rekrytoinnit ennen maakuntiin siirtymistä.

8. Muut asiat

Juho Kotanen esitteli vesien- ja merenhoitoa koskevan tiedonhallinnan kehittämistä. Vesien- ja merienhoidon kokonaisarkkitehtuurityö on käynnissä. Siinä pyritään yhdistämään voimavaroja ja edistämään tietojen yhteiskäyttöä sekä muodostamaan selkeä kokonaiskuva tarpeista, joiden pohjalta voidaan käynnistää tietojärjestelmien kehityshankkeet ja yhteistyökuviot eri toimijoiden kanssa. Työssä hyödynnetään muiden hankkeiden tuloksia. Työ on edennyt

konsulttivetoisesti (Digia). Projektipäällikkönä on Jorma Sipilä (SYKE). Lisäksi mukana suuri joukko SYKE:n ja ELYjen asiantuntijoita. Prosesseja ja käsitteistöä on kartoitettu pääasiassa työpajatyöskentelynä ja lisäksi on käyty kohden-nettuja haastatteluja. Oleellista, että tulevat prosessi-, tietojärjestelmä- ja toimintaympäristömuutokset viedään kuvauksiin, jotta kuvaukset voivat toimia jatkuvaluonteisina kehitystyökaluina.

Työ on siinä vaiheessa, että on tunnistettu kehityspaketteja tulevaan hankehaakuun.

- Tila-arvion kehittäminen
- Toimenpiteiden seurannan kehittäminen
- Eri toimijoiden aineistojen yhteensopivuus
- Eri toimijoiden aineistojen saatavuus
- Järjestelmien väliset rajapinnat
- Yhteensopivat vesitietoaineistot hallinnon sisällä
- Tietorakenne tukee EU-raportointia
- Vesimuodostumien ryhmittely luokittelun tueksi
- Erityisalue tietojen linkittäminen
- Painetietojen keruu ja kohdistaminen
- Seurantatiedon saatavuus ja linkittäminen vesimuodostumiin
- Kuulemista tukevien palvelujen kehittäminen
- Suunnittelua tukevien tietojärjestelmäpalvelujen kehittäminen

Seuraavaksi aletaan kokoamaan kehityspaketti tulevaan hankehaakuun kaksiportaisella menettelyllä (alustava ideahaku, edellisen pohjalta jatkokehitykseen menevät). Vesienhoidon tietojärjestelmien uusimisen rahoitus on vielä epävarmalla pohjalla. Joka tapauksessa kehityspaketteina toteutuminen on varmempaa, koska kokonaisuudistus on hidas ja kallis prosessi.

Myös ns. Vesipeto-hanke on käynnissä. Hankkeessa on tavoitteena muodostaa yhteentoimiva vesitietovaranto, joka muodostaa pohjan valuma-alueiden, sisävesien ja merien tiedon käytölle ja hallinnalle. Ensin määritetään vesitietovaranto ja toteutetaan SYKE:ssä vesivaroja kuvaavat paikkatietoaineistot, jotka tulevat valmistuttuaan korvaamaan nykyisten järvi-, uoma-, vesimuodostuma- ja merialueiden sekä niihin liittyvien valuma-alueiden rinnakkaiset paikkatietoaineistot sisältäen näiden tiedot yhteismitallisessa muodossa. Toisessa vaiheessa tavoitteena on myös ottaa uudistettu perustietovaranto täysimääräisesti käyttöön ympäristöhallinnon tietojärjestelmissä ja vesistömallissa. Projektin on suunniteltu olevan kolmivuotinen ja rahoitusta vuosille 2017 ja 2018 haetaan erikseen.

Asiasta käytiin keskustelua. Oltiin huolestuneita tietojärjestelmätyön aikataulusta mm. vesienhoidon suunnittelutyöhön nähden. Tietäen tietojärjestelmien kehitystyön hitauden tämä voi muodostua kriittiseksi. Voi olla, että uuteen hallintoon siirrytään osin vanhoilla järjestelmillä. Asiassa tulisi olla selkeä visio ja tunnistaa resurssit ja toisaalta keskeisimmät kehitystarpeet. Todettiin myös, että järjestelmien tulee toimia myös uudessa maakuntaorganisaatiossa. Tätä ELYt ovat painottaneetkin SYKELLE tietojärjestelmien kehitystyössä.

9. Ohjausryhmän evästyksset uudelle suunnittelukierrokselle

Ohjausryhmällä ei ollut lisäevästyksiä vesienhoitoalueille.

10. Ohjausryhmien seuraavat kokoukset ja kokouksissa käsiteltävät asiat

Sovittiin, että seuraava kokous pidetään 26.1.2017 klo 9.00-12.00. Järjestelyvastuussa on VHA2.

Leena Gunnar

Juho Kotanen

Kokouksen puheenjohtaja

Kokouksen sihteeri

JAKELU:

Pekka Häkkinen	Etelä-Savon ELY
Leena Gunnar	Kaakkois-Suomen ELY
Ari Niiranen	Pohjois-Karjalan ELY
Jari Mutanen	Pohjois-Savon ELY
Satu Pääkkönen	Uudenmaan ELY
Tommi Muilu	Hämeen ELY
Kari Lehtinen	Keski-Suomen ELY
Matti Sipponen	Pohjois-Savon ELY
Eeva-Riitta Puomio	Uudenmaan ELY
Marjukka Kilpeläinen	Etelä-Savon ELY
Visa Niittyniemi	Kaakkois-Suomen ELY
Paula Mononen	Pohjois-Karjalan ELY
Veli-Matti Vallinkoski	Pohjois-Savon ELY
Harri Mäkelä	Hämeen ELY
Ansa Selänne	Keski-Suomen ELY
Pertti Manninen	Etelä-Savon ELY
Juho Kotanen	Etelä-Savon ELY
Mauri Karonen	Uudenmaan ELY
Antti Mäntykoski	Uudenmaan ELY

Tiedoksi:

Koordinointiryhmät